

Tovačov (okr. Přerov)**Náměstí, parc. č. 3236/1.**Doba bronzová. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum.
AMČR: M-202503585.**Lokalizace: WGS-84: 49.4285356N, 17.2887069E**

V měsících srpnu 2024 až listopadu 2025 proběhl záchranný archeologický výzkum formou dohledu výkopových prací provedených v souvislosti s realizací akce „Tovačov – stavební úprava vodovodů“. Předmětná stavba probíhala ve dvou etapách v jednotlivých ulicích na katastru města Tovačova. Jde o území situované na pravobřežní straně řeky Moravy. Nadmořská výška stavby, kde došlo k zachycení pozitivních archeologických situací, se pohybuje okolo 203 m.

Výkopovými pracemi byly dotčeny místní komunikace a přilehlé travnaté plochy. Oprava jednotlivých vodovodních řadů probíhala v ulici Prostějovská, Jiráskova, Dvořákova a v prostoru Náměstí. Oprava vodovodu byla provedena v celkové délce 2736,7 m.

V průběhu výkopových prací došlo k zachycení pozitivních archeologických situací pouze v rámci II. etapy v prostoru tovačovského Náměstí na parcele č. 3236/1, kde byly na stěných montážních jam dokumentovány situace označené jako profily P1–P3. V případě profilu P1 byla v severovýchodní stěně montážní jámy situované před domem č. p. 26 u východního rohu Náměstí zachycena ve spodní části výkopu pravěká kulturní vrstva, na kterou nasedaly terénní vyrovnávky z období pozdního středověku a raného novověku. Nejstarší osídlení lze na základě menšího souboru fragmentů keramiky rámcově datovat do doby bronzové. Profil P2 byl zdokumentován ve výkopu montážní jámy před domem č. p. 29 v jižním rohu Náměstí při vyústění do ulice Förichtgottova. Ve spodní třetině profilu byl zachycen pravěký objekt, který byl zahlouben do sprašového podloží. Pravěký horizont opět překrývaly pozdně středověké a raně novověké terénní vyrovnávky. V případě třetí pozitivní situace označené jako profil P3 dokumentované ve výkopu montážní jámy na jihozápadní straně Náměstí před budovou Městského úřadu č. p. 12 se opět podařilo v spodní části stěny výkopu zachytit kulturní vrstvu, z níž pochází několik zlomků keramiky, které lze rámcově datovat do období pravěku.

Intaktní geologické podloží bylo na lokalitě tvořeno světle žlutohnědými tuhými sprašovými hlínami pleistocenního stáří. Z pozitivních archeologických situací zachycených v prostoru Náměstí v Tovačově vyplývá, že tato lokalita byla intenzivně osídlena již v pravěku. Druhý výrazný výzkumem zachycený horizont osídlení spadá až do období pozdního středověku a raného novověku, což dokládají terénní vyrovnávky z tohoto období.

Literatura

AMČR: Záznam M-202503585 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202503585>.

Summary

In 2025, a rescue archaeological excavation was carried out in the cadastral area of Tovačov (Přerov District). A prehistoric cultural layer was identified within the excavation area in the town square (plot No. 3236/1). The cultural layer contained Bronze Age pottery.

Zdeněk Schenk

Troubsko (okr. Brno-venkov)**Ul. Jihlavská.**Pozdní doba bronzová. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.
AMČR: M-202504232.**Lokalizace: WGS-84: 49.1769439N, 16.5073014E**

V pozimních měsících byly sledovány zemní práce při stavbě nové haly firmy PRIME GLOW, s.r.o., při ulici Jihlavská. Jde o mírný svah sklánějící se k jihu. Očekávalo se, že zde budou zachyceny objekty související se sídlištěm sledovaným při stavbě sousedního areálu v roce 2002, kdy zde byly prozkoumány objekty z pozdní doby bronzové (Čižmář, Geislerová 2006, 284). V celé ploše budoucí haly se však nenacházely žádné situace. Jediná mělká jáma byla zachycena a prozkoumána při stavbě příjezdové cesty do areálu a je možné ji rovněž datovat do pozdní doby bronzové. Objekt se nacházel ve stejné nadmořské výšce jako archeologické situace zkoumané v roce 2002. Absence dalších archeologických situací v prostoru vlastní stavby haly naznačují, že sídliště tímto směrem již nepokračuje.

Literatura

AMČR: Záznam M-202504232 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202504232>.

Čižmář, M., Geislerová, K. (eds.) 2006: *Výzkumy – Ausgrabungen 1999–2004*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Summary

During the construction of a new production hall in the cadastral area of Troubsko (Brno-Country District), a single feature dated to the Late Bronze Age was excavated.

Ivan Čižmář

Uničov (k. ú. Dolní Sukolom, okr. Olomouc)**„V Lukách“.**Lužická kultura. Pohřební areál. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.
AMČR: M-202405676.**Lokalizace: S-JTSK: -553153.1, -1098562.68; -553155.86, -1098561.67; -553142.85, -1098402.65; -553138.1, -1098402.9**

V dubnu 2025 prozkoumali pracovníci Archeologického centra v Olomouci, p. o., na stavbě cyklostezky šestnáct sídlištních objektů (kultura s lineární keramikou, doba laténská) a dva žárové hroby (lužická kultura). Cyklostezka se nachází na severním okraji obce, podél západní strany silnice Uničov – Dlouhá Loučka. Na tomto místě, pouze po pravé straně silnice, zkoumal J. Nekvasil již v r. 1962 neolitické sídliště (kultura s lineární keramikou a kultura s moravskou malovanou keramikou; Nekvasil 1963, 21). Žárové hroby měly podobu mělkých oválných jam, do nichž byla vložena keramická nádoba s pohřbem.

Literatura

AMČR: Záznam M-202405676 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202405676>.

Nekvasil, J. 1963: Neolitické sídliště u Dolního Sukolomu, okr. Olomouc. *Přehled výzkumů* 1962, 21.

Summary

An archaeological excavation conducted in connection with the construction of a cycleway in Uničov, within the cadastral area of Dolní Sukolom (Olomouc District), uncovered two cremation graves of the Lusatian culture, with the cremated remains deposited in ceramic vessels.

Marek Kalábek

Valtovice (okr. Znojmo)

„Weinzierl“, „Theilungen“, parc. č. 1125/1.

Starší doba bronzová, únětická kultura. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum. AMČR: M-202503922.

Lokalizace: WGS-84: 48.7893908N, 16.2267908E

V průběhu roku 2025 probíhaly v jihovýchodní části extravilánu, těsně přiléhajícímu k okraji obce výkopové práce související s budováním inženýrských sítí pro plánovanou satelitní výstavbu (Rožnovský 2026). V první fázi byla provedena v trase budoucích pozemních komunikací hrubá skrývka ornice. Během archeologického dohledu bylo v podorniční vrstvě zachyceno velké množství nálezů, především keramických střepů. V místech s největšími koncentracemi artefaktů byly položeny archeologické sondy, ve kterých se nám podařilo zachytit celou řadu zahluobených objektů, především zásobních jam. V některých případech byly nevelké sídlištní jámy zahluobeny pouze do kulturní vrstvy. Během sondážního výzkumu se podařilo získat poměrně početný soubor movitých archeologických nálezů, v němž výrazně převažuje keramický materiál. Obsáhla je také kolekce kamenné štípané industrie. Všechny zkoumané objekty datujeme do období únětické kultury. V druhé fázi stavebních prací byly v prostoru hrubé skrývky vedeny liniové výkopy inženýrských sítí (kanalizace a vodovod). Archeologický dohled probíhal průběžně v návaznosti i na tyto výkopové práce, nicméně již s negativním výsledkem.

Literatura

AMČR: Záznam M-202503922 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202503922>.

Rožnovský, D. 2026: *Výstavba IS pro RD Valtovice – Lokalita Východ*. Rkp. nálezové zprávy M-TX.202600099. [cit. 2026-04-09].

Uloženo: Archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. DOI: 10.60585/M-TX-202600099.

Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202600099>.

Summary

During a rescue archaeological excavation in the cadastral area of Valtovice (Znojmo District), several subsurface features of the Únětice culture were investigated. These pits yielded a relatively large assemblage of pottery as well as a collection of chipped stone artefacts.

David Rožnovský, Jana Bauerová

Velký Týnec (okr. Olomouc)

Hradisko, parc. č. 840.

Kultura popelnicových polí. Výšinné sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. AMČR: M-9002603A.

Lokalizace: S-JTSK: -540273.64, -1127307.87; -540245.14, -1127259.11; -540147.62, -1127275.74; -540194.63, -1127333.12

V dubnu roku 2018 provedli pracovníci Národního památkového ústavu, ÚOP v Olomouci P. Šlězár, K. Faltýnek a J. Novák povrchovou prospekci na lokalitě Hradisko na katastru Velkého Týnce a Čechovic (SAS). Prospekce proběhla v partnerské spolupráci v rámci projektu NAKI II „Moravské křižovatky“ a byla zaměřena na průzkum vytipovaných výšinných poloh ve vztahu k historickým komunikacím (Vránová 2026).

Lokalita se nachází na jednom z vrcholů jižního konce Nízkého Jeseníku, konkrétně na hraně, kdy jeho část Tršická pahorkatina přechází do plošší krajiny Středomoravské nivy. Nejblíží vodotečí je potok Týnečka, který protéká cca 370 m severním směrem, pod úpatím kopce. Nadmořská výška se v místě nálezů pohybuje v rozmezí 292–299 m. Lokalita leží na vrcholové plošině kopce zvaného Hradisko.

Během prospekce byl nalezen nepočetný soubor movitých artefaktů (zlomky keramiky a mazanice). Materiál byl selektivně sbírán na ploše s povrchem mírně narušeným mechanizací při odstraňování náletových dřevin a v místech přirozené bioturbace – čerstvé krtince. Keramiku lze datovat do období doby bronzové, pravděpodobně do období popelnicových polí. Přesnější datování není možné vzhledem k absenci charakteristických znaků na keramice.

Zájem o tuto lokalitu spadá již do 80. let 19. století, kdy členy Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci J. Havelku (1885, 108) a V. Houdka (1888, 157) zaujala svou výraznou polohou i názvem. Svou pozornost jí ve 30. letech 20. století věnoval i I. L. Červinka (1930, 90–91). Ve svých článcích hovoří o zbytcích hliněných valů špatně čitelných v terénu, které jsou dále rozorávány, a také o nálezech v ruce vyráběné keramiky na polích pod vrcholem Hradiska. Všichni zmínění autoři datují lokalitu Hradisko do období středověku. Hliněné valy dnes již nejsou na lokalitě patrné.

Výše uvedené zmínky sice naznačovaly existenci pravěkého či raně středověkého osídlení této polohy, ale až výsledky povrchové prospekce z roku 2018 přinesly jednoznačné potvrzení lidských aktivit v těchto místech, a to minimálně v době bronzové.

Literatura

AMČR: Záznam M-9002603A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002603A>.

Červinka, I. L. 1930: Zapomenuté hrady a tvrže moravské. *Časopis Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci* XLIII, 84–94.

Havelka, J. 1885: Vlast naše za pravěku slovanského (pokračování). *Časopis Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci* II(7), 105–111.

Houdek, V. 1888: O staroslovanských hradech (dokončení). *Časopis Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci* IV(16), 154–161.

SAS: Vitula, P. 1997: Velký Týnec – Hradisko, Na Kalvárii – Území s archeologickými nálezy [online]. In: *Informační systém o archeologických datech. Státní archeologický seznam ČR*. © 2026 Národní památkový ústav. Datum aktualizace 08. 06. 2023. ID_SAS 27539, poř. č. SAS 25-11-21/5. [cit. 2026-04-14]. Dostupné z: <https://isad.npu.cz/velky-tynec-hradisko-na-kalvarii-27539>.

Vránová, V. 2026: *Nálezová zpráva o povrchové prospekci Velký Týnec – ulice Zámecká; trať Hradisko* Rkp. nálezové zprávy M-TX-20260010. [cit. 2026-04-09]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Národního památkového ústavu – Územního odborného pracoviště v Olomouci. DOI: 10.60585/M-TX-202600101. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202600101>.